

Handläggare
Mats Sylwan
Telefon: 070 544 18 24**Till**
Kulturnämnden
2018-10-16

Motion av Rasmus Jonlund m.fl. (L) om kulturpolitik för konst och samhälle. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar:

1. Att som svar på remissen överlämna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.
2. Att förklara beslutet omedelbart justerat

Robert Olsson
KulturdirektörPatrik Liljegren
Bitr. kulturdirektör

Sammanfattning

Liberalerna föreslår i motionen en reformering av Stockholms kulturpolitik, främst inriktad på stödet till det fria kulturlivet, med inriktning på frihet, kvalitet och räckvidd. Som ett led i denna process föreslås att kulturförvaltningen får i uppdrag att se över förutsättningarna för att bland annat öka det armslånga avståndet mellan politiker och enskilda stödbeslut, stärka kraven på konstnärlig kvalitet, inrätta en ny stödform för samhällsinriktat samarbete, införa en incitamentsstruktur som premierar räckvidd och ökade egenintäkter, samt upprätta ett hus för den fria scenkonsten.

Kulturförvaltningen delar flera av motionens analyser och inriktningar, bland annat de som gäller kvalitet, konstnärlig frihet, ökad tillgänglighet till kulturen samt frågan om hur man eliminerar riskerna för politisk styrning i beslutsprocesserna. I sitt svar redogör förvaltningen också hur de nuvarande stödordningarna ansluter sig till eller skiljer sig från motionens förslag.

Underlag för beslut

Remiss av Motion av Rasmus Jonlund m.fl. (L) om kulturpolitik för konst och samhälle. Remisstiden går ut 26 oktober 2018. Remissbrevet är daterat 5 juni 2018.

UTLÅTANDE

Remissen

I motionen föreslår Liberalerna (L) att kulturnämnden ger kulturförvaltningen följande uppdrag:

- Undersöka hur armlängds avstånd kan stärkas ytterligare och färre beslut om kulturstöd tas av kulturnämnden.
- Översyn och åtstramning av kriterier för kulturstöd med syfte att stärka konstnärlig kvalitet och tona ned eller slopa andra aspekter.
- Undersöka möjligheten till en ny stödform, ”samhällsinriktat samarbete”.
- Utredda och föreslå en ny incitamentsstruktur som premierar räckvidd och ökade egenintäkter.
- Utredda möjligheten till ett hus för den fria scenkonst

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kulturstrategiska staben.

Bakgrund och syfte

Enligt motionen ”behöver Stockholm en kulturpolitik som värnar kulturens frihet, främjar konstnärers möjligheter att fritt skapa mer kultur och som främjar fler stockholmarnas möjligheter att ta del av kvalitetskultur i ett växande kulturliv. Kulturpolitiken ska därför ha inriktning för frihet, kvalitet och räckvidd”.

Förvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen delar flera av motionens analyser och inriktningar, bland annat de som gäller konstnärlig frihet, ökad tillgänglighet till kulturen samt frågan om hur man eliminerar riskerna för politisk styrning i beslutsprocesserna.

Kulturförvaltningen har i övrigt nedanstående kommentarer till motionens förslag. De senare bygger på att kulturnämnden ger förvaltningen i uppdrag att utreda eller på annat sätt undersöka vilka ändamålsenliga lösningar som bäst svarar mot respektive förslag.

1. Undersök hur armlängds avstånd kan stärkas och färre beslut om kulturstöd tas av kulturnämnden

Motionen föreslår inrättandet av ett nytt beslutsfattande organ, ”Stockholms kulturråd”, bestående av sakkunniga personer inom kulturområdet eller genom ökad delegation och stärkt kompetens inom förvaltningen.

Kulturförvaltningen bedömer att principen om det armlånga avståndet mellan politiken och kulturpolitiska detaljbeslut är grundläggande för all form av yttrandefrihet men även för bedömning av konstnärlig kvalitet och tilltro till ämneskunskaper. Det är sakkunniga, inte politiker, som ska göra bedömningar som ger underlag för beslut som fattas enligt nämndens delegationsordning.

I kulturförvaltningens nuvarande system för beredning och beslut av kulturstödsärenden bedömer handläggarna på kulturstrategiska staben varje ansökan tillsammans med en referensgrupp. Referensgruppen är rådgivande och består av elva personer med erfarenhet och kompetens inom olika konstnärliga områden. Förvaltningen beslutar på delegation av kulturnämnden om stödbelopp upp till 350 000 kronor medan nämnden fattar beslut om högre belopp. Referensgruppens bedömning har stor tyngd när sakkunniga handläggare gör sin samlade bedömning och lägger förslag till beslut.

Att överföra besluten till en extern aktör skulle enligt förvaltningen inte påverka kvaliteten eller effektiviteten i vare sig beslut eller beredning. Kombinationen av kulturförvaltningens kompetens och kvalitetssäkring tillsammans med externt anlitade referenspersoner gör att en gedigen och flerdimensionell prövning av ansökningarnas kvalitet kan genomföras.

Däremot skulle förändringen kunna riskera att byråkratisera stödgivningen och göra den mindre transparent. En annan sak är att en delegation till en extern aktör sannolikt skulle stöta på formella hinder i kommunallagen. Förvaltningen undersökte detta med stadens jurister i samband med införandet av fonden Innovation Kultur och fick då beskedet att stöd med kommunala medel av lagen bedöms som myndighetsutövning som inte kan delegeras externt.

1. *Översyn och åtstramning av kriterier för kulturstöd för att stärka konstnärlig kvalitet och tona ned eller slopa andra aspekter*

Motionen betonar att konstnärlig kvalitet bör vara den absolut dominerande utgångspunkten. Förnyelse och öppenhet för andra aktörer ska främjas men andra aspekter bör tonas ned. Lagar och regler för arbetsmiljö etc. ska följas och vara ska-krav men inte föremål för bedömning och gradering.

Kulturförvaltningen bedömer att de nuvarande kriterierna för kulturstöd redan i dag uppfyller de krav som motionen ställer. I de av kulturnämnden beslutade riktlinjerna prövas alltid den konstnärliga kvalitén först innan en värdering görs av aspekter som målgrupper, publik bredd, delaktighet, jämställdhet och mångfald. Handläggare och referenspersoner hanterar flera aspekter och håller samtidigt fokus på den konstnärliga kärnan och den konstnärliga utvecklingen.

Den konstnärliga kvaliteteten är alltså överordnad övriga bedömningsgrunder men den är också den svåraste delen för kulturaktörerna att beskriva i sina ansökningar. Detta bekräftas i Swecos uppföljning av kulturstödet 2015¹ men även representanterna i referensgruppen påtalar ofta detta i de diskussioner som förs kring ansökningar.

Kulturaktörerna vill gärna övertolka anvisningar till ansökan och lägger på sig själva instrumentella krav som inte finns. Detta är en kommunikativ utmaning som förvaltningen försöker möta dels genom att bjuda in till dialog vid Öppna Hus men också genom information på hemsidan.

2. *Undersök möjligheterna till ny stödform,
”samhällsinriktat samarbete”*

Motionen föreslår en ny stödform för samhällsviktiga uppdrag. Där en aktör identifieras ha en särskilt och unikt viktig uppgift för demokrati, integration, bildning eller liknande ska samarbete kunna ske. En möjlighet som bör undersökas är IOP, idéburet-offentligt partnerskap. Ett sådant samarbetsavtal ska kunna vara

¹ Utvärdering av det 2012/2013 införda kulturstödssystemet genomförd av undersökningsföretaget Sweco 2015

långsiktigt. Det ska inte utesluta möjligheten till kulturstöd för konstnärlig verksamhet utifrån kvalitetsbedömningar.

Kulturförvaltningen bedömer att kulturstödet med sina nuvarande kriterier kan fånga upp vissa av de stödbehov som motionen tar upp. Det kan exempelvis gälla lokala kulturprojekt med stora inslag av amatörmedverkan. Ett grundkrav i all stödgivning från kulturnämnden är dock att det finns en tydlig kulturell eller konstnärlig dimension i den verksamhet som en ansökan avser.

Genom stöden till bland annat folkbildningsorganisationer och samlingslokaler stöder kulturnämnden civilsamhället och den kultur som skapas med andra förtecken än rent konstnärliga och med inriktning på demokratiska värden och effekter. Det finns många goda exempel på hur kulturstödet har kunnat stödja och samspela med initiativ från studieförbund och lokala gräsrotsorganisationer. Det gäller bland annat aktiviteter i anslutning till det stora flyktingmottagandet under 2015 och 2016.

Förvaltningen menar samtidigt att det är viktigt att behålla tydligheten i kulturnämndens stödgivning. Att fjärma sig längre bort från kultur- och konstbegreppens kärnor och det professionella utövandet kan skapa osäkerhet om förvaltningens uppdrag och förstärka bilden av en alltmer instrumentellt inriktad kulturpolitik.

3. En ny incitamentsstruktur som premierar räckvidd och ökade egenintäkter

Motionen: Kulturen ska nå fler och få ökade resurser från andra källor, kulturentreprenörer ska uppmuntras. Incitamentsstruktur behövs.

Kulturförvaltningen menar att den modell för kulturstöd och utvecklingsstöd som finns idag har inorporerat flera av de aspekter som fanns i den tidigare incitamentsstrukturen. Bonussystemets ambition att ge stöd för ökade intäkter och ökad publik är inbyggt i kulturstödet bedömningsgrunder. Kulturstödet omfattar idag även stöd till EU-projekt och internationella samarbeten. Inom utvecklingsstödet kan man söka för innovationer och projekt som är i en utforskande eller undersökande fas. Här kan man också få stöd för att utveckla affärsmodeller och metoder för att nå nya målgrupper.

För att nå effekt ser förvaltningen att det är bättre att kanalisera stöd för räckvidd och ökade egna intäkter inom ramen för den stödordning som finns. Det ger bättre kvalitet på de insatser som får stöd, bättre möjlighet till uppföljning och håller nere onödiga administrativa kostnader för både kulturaktörerna och förvaltningen.

Framtida stödmodeller bör formars utifrån kulturaktörernas villkor och förutsättningar för att verka i Stockholm. Erfarenheterna från tidigare former av incitamentsstrukturer har visat att de har en mycket liten påverkan på kulturaktörerna. Att bidra till att kulturlivet ökar sin publika räckvidd och egenintäkter kräver bredare insatser än ett ekonomiskt belöningsystem.

Kulturförvaltningen ser möjligheter med ett modererat utvecklingsstöd i kombination med lotsning och coachning. Det innebär en stödmodell som kan möta kulturlivets strukturella behov som lokalfrågor, etablering på nya platser, samverkan för publikutveckling, digitalisering m.m. Det är en inriktning som inte enbart handlar om ekonomiska resurser utan även om kunskap och nätverk.

Det finns också möjligheter att inom utvecklingsstödet göra tematiska utlysningar inom områden som behöver förstärkas. Satsningen på film de senaste åren är ett bra exempel där riktat stöd med tydlig uppföljning genererar utveckling.

4. Hus för den fria scenkonsten

Motionen argumenterar för att fler kulturskapare bör få möjlighet att verka i Stockholm och att förutsättningarna för detta behöver förbättras genom inrättandet av ett hus för den fria scenkonsten.

Kulturförvaltningen är positiv till ökade spelmöjligheter för det fria kulturlivet. I stödformerna kulturstöd och utvecklingsstöd betonas samarbetet mellan såväl scenkonstnärer som andra utövare av kultur. Ambitionen är att fler ska kunna dela på scener och resurser så att lokalerna inte står tomma i onödan. Här ser förvaltningen en potential för ökat samutnyttjande av lokaler.

Förvaltningen anser att ett eventuellt nytt scenkonsthus bör planeras och drivas av det fria kulturlivet. Genom det kommunala kulturstödet finns det möjlighet att stödja kulturlivets initiativ till nya etableringar och förvaltningen välkomnar genomarbetade förslag med bred finansiering.

Bilaga

Motion av Rasmus Jonlund m.fl. (L): Kulturpolitik för konst och samhälle.